

Sammandrag av förslagen

En arbetsgrupp tillsatt av justitieministeriet har berett ett förslag till omarbetning av bestämmelserna om utredning av den mor som har fött ett barn och om rättsgenetiska föräldraskapsundersökningar. I betänkandet föreslås det ändringar i föräldraskapslagen och lagen om rättsgenetisk faderskapsundersökning. Vidare föreslår arbetsgruppen också ändringar i vissa anslutande lagar.

Arbetsgruppen föreslår att föräldraskapslagen och lagen om rättsgenetisk faderskapsundersökning ändras så att det blir möjligt att utreda och fastställa moderskapet för den mor som har fött barnet i en situation där det inte går att få skriftliga bevis på moderskapet eller tillräcklig utredning om handlingarnas tillförlitlighet.

Arbetsgruppen föreslår dessutom att lagen om rättsgenetisk faderskapsundersökning ändras så att domstolen kan bestämma att i sista hand ska en rättsgenetisk undersökning göras också i fråga om en avliden som har begravts. Det föreslås att rubriken för lagen om rättsgenetisk faderskapsundersökning ändras så att rubriken i fortsättningen ska vara lagen om rättsgenetisk föräldraskapsundersökning.

Utredning av moderskapet för den mor som har fött barnet

Det centrala innehållet i förslaget är att göra det möjligt att utreda och fastställa moderskapet för den mor som har fött barnet i en situation där det inte går att få skriftliga bevis på moderskapet eller tillräcklig utredning om handlingarnas tillförlitlighet. Kravet på dokumentation enligt lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som betonar den offentliga tillförlitligheten hos befolkningsdatasystemet, ändras i princip inte. Det föreslås dock att det kompletteras med en bestämmelse i föräldraskapslagen som betonar skälighetsbedömningen.

Det föreslås att det som konstateras ovan genomförs så att det till föräldraskapslagen fogas bestämmelser om utredande och fastställande av moderskapet för den mor som har fött barnet och så att lagen om rättsgenetisk faderskapsundersökning kompletteras och ändras till behövliga delar. Bestämmelserna motsvarar i huvuddrag bestämmelserna om utredande och fastställande av faderskap. Avsikten är att bestämmelserna om moderskap för den mor som har fött barnet så långt som möjligt ska stämma överens med bestämmelserna om faderskap.

Det föreslås att det prov som behövs för en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning ska kunna tas under barnatillsyningsmannens övervakning också när barnet inte är så gammalt eller så utvecklat att det själv kan ge sitt samtycke till att provet tas och inte heller har någon vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare som kan ge samtycket för barnets räkning. Den kompletterande bestämmelsen till föräldraskapslagen ska tillämpas till exempel i en situation där det i befolkningsdatasystemet på grund av bristfälliga skriftliga bevis inte har antecknats föräldrarna till ett barn i en invandrarfamilj och barnet således ofta inte heller har några vårdnadshavare. En rättsgenetisk föräldraskapsundersökning behövs då för att barnets förmodade föräldrar också ska kunna antecknas som barnets juridiska föräldrar. Syftet med bestämmelsen är att föräldrafrågan ska kunna avgöras utan dröjsmål och att provtagningen inte ska vänta på att en ställföreträdare för vårdnadshavaren förordnas i en situation där alla parter är eniga om att provet ska tas. Om den vars föräldraskap utreds motsätter sig provtagningen, kan provet enligt förslaget inte tas. I ett sådant fall ska det för åtgärden ansökas hos domstolen om förordnande av en ställföreträdare för barnets vårdnadshavare. Barnets bästa talar för att föräldraskapet till ett barn i en situation där alla är eniga kan utredas och fastställas så snabbt som möjligt.

Fastställande av moderskapet hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för den mor som har fött barnet

Enligt förslaget kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fastställa moderskapet för den mor som har fött barnet, om moderskapet har utretts på det sätt som avses i föräldraskapslagen och det inte finns anledning att misstänka att personen inte är den mor som har fött barnet. Enligt förslaget ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ha prövningsrätt i fråga om huruvida det trots resultatet av en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning finns anledning att misstänka att personen inte är den mor som har fött barnet.

Fastställande eller upphävande av moderskapet i domstol för den mor som har fött barnet

Det föreslås att det till lagen fogas bestämmelser också om fastställande eller upphävande av moderskapet i domstol för den mor som har fött barnet. De föreslagna bestämmelserna motsvarar i princip bestämmelserna om fastställande och upphävande av faderskap.

Enligt förslaget kan talan om fastställande av moderskap för den mor som har fött barnet väckas antingen av barnet eller av den som för barnets talan eller av den som själv anser sig vara den mor som har fött barnet. Talan om upphävande av moderskap får utöver av barnet väckas av den mor som har fött barnet eller den vars moderskap har fastställts genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Det föreslås dessutom bestämmelser om de förutsättningar under vilka den som anser sig vara den mor som har fött barnet i stället för den som redan har fastställts vara den mor som har fött barnet kan väcka talan om upphävande av moderskap. Personen ska visa att det är sannolikt att det tidigare beslutet om moderskap har grundat sig på felaktiga uppgifter som lämnats till myndigheten i ärendet. Den andra förutsättningen är att domstolen bedömer att det är förenligt med barnets bästa att talan väcks.

Samtycke som förutsättning för undersökning

Arbetsgruppen föreslår att provtagningen för en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning också i fortsättningen ska basera sig på samtycke av den som ska undersökas. Ett undantag från detta är på samma sätt som för närvarande de situationer där provet i sista hand kan tas på barnet, på den mor som har fött barnet och på den förmodade andra föräldern utan deras samtycke.

Enligt förslaget ska prioritetsordningen för dem som undersökningen gäller göras flexiblere. Om ett prov på barnets förmodade förälder inte kan fås till exempel på grund av att föräldern är död, ska domstolen mer flexibelt än för närvarande kunna bedöma på vilken nära släkting det är mest ändamålsenligt att med dennes samtycke ta provet.

I en situation där mor- eller farföräldern eller den andra nära släktingen till den som ska undersökas är försvunnen eller död, föreslås det att mor- eller farföräldrarnas eller den andra nära släktingens förmodade inställning till en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning inte längre ska utredas separat, om inte personen i fråga under sin livstid uttryckligen har förbjudit undersökningen. Som ett förbud kan enligt förslaget också betraktas en uttrycklig yttring i ett testamente eller vård direktiv. Syftet med förslaget är att förtydliga bedömningen av grunden för samtycket när den som ska undersökas är försvunnen eller död.

Undersökning som gäller en begravd avliden

Enligt förslaget kan domstolen bestämma att en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning också ska göras i fråga om en begravd avliden. Barnets rätt att känna till sitt ursprung förutsätter att också en begravd avliden kan undersökas.

Gravöppning och undersökningen av en avliden avses vara sistahandsalternativet för att utreda föräldraskapet. Därför föreslår arbetsgruppen att domstolen ska kunna förordna att undersökningar av en avliden som har begravts endast görs om det inte finns tillgång till tidigare undersökningsresultat eller tidigare tagna vävnadsprov i fråga om den avlidne. En ytterligare förutsättning är att undersökningen inte kan genomföras med hjälp av en levande person eller om det genom dessa undersökningar inte kan fås tillräcklig utredning för att föräldrafrågan ska kunna avgöras.

Tidigare rättsgenetiska undersökningsresultat och tidigare tagna vävnadsprov

Arbetsgruppen föreslår att det ska bli lättare att i föräldraskapsundersökningar utnyttja tidigare undersökningsresultat och tidigare tagna vävnadsprov. Resultat av tidigare undersökningar ska i fortsättningen kunna användas också när den som ska undersökas lever och ger sitt samtycke till detta. Detta föreslås dels för att undvika överlappande undersökningar och dels för att påskynda utredningen av föräldraskap.

Dessutom föreslås det att uttryckliga bestämmelser om rätten att få uppgifter tas in i lagen med tanke på situationer där den som ska undersökas är försvunnen eller död. Domstolen eller den som med stöd av föräldraskapslagen har rätt att väcka talan för fastställande eller upphävande av föräldraskap ska kunna höra sig för huruvida det finns tidigare undersökningsresultat eller tidigare tagna vävnadsprov. Betydelsen av att utnyttja tidigare undersökningsresultat och tidigare tagna vävnadsprov framhävs i en situation där den som ska undersökas har begravts eller kremerats.

Lagförslag

1. Lag om ändring av föräldraskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i föräldraskapslagen (775/2022) 6 § 1, 2 och 4 mom., 7 § 1 mom., 8 § 1 och 4 mom., 9 §, 10 § 2 mom., 11–13 §, 14 § 2 mom., 16 § 1 mom., 17 §, 23 § 2 mom., 27 §, 29 § 2 mom., 32 § 2 mom., 33 §, 34 § 3 mom., 36 §, rubriken för 40 §, 40 § 2 mom., 42–44 §, 45 § 2 och 3 mom., 47 § 2 mom., 50 § 1 mom., 63 § 1 mom., 67 § 4 mom. och 69 § 1 mom.

samt fogas till 16 § ett nytt 3 mom., till 23 § ett nytt 2 mom., varvid det ändrade 2 mom. blir 3 mom., till 26 § ett nytt 2 mom., till 29 § 1 mom. en ny 3 punkt och till 48 § ett nytt 4 mom. som följer:

2 kap.

Utredande av föräldraskap

6 §

Syftet med föräldraskapsutredning och när sådan görs

Syftet med en föräldraskapsutredning är att inhämta uppgifter till stöd för att fastställa eller bevisa att ett barn har en far eller en mor.

Barnatillsyningsmannen ska utreda föräldraskapet när denne får kännedom om ett barn under 18 år eller när en person vill erkänna sitt föräldraskap och det för barnet inte har konstaterats eller fastställts två föräldrar.

Moderskap i enlighet med 5 § 1 mom. utreds inte om en far kan fastställas för barnet och barnatillsyningsmannen inte känner till några omständigheter med stöd av vilka någon annan än den förmodade fadern är barnets andra förälder. Faderskapet utreds inte om moderskapet till barnet har erkänts på grundval av ett i 5 § 1 mom. avsett samtycke till assisterad befruktning och barnatillsyningsmannen inte känner till några omständigheter som ger anledning att misstänka att någon annan än den som har erkänt moderskapet skulle vara barnets andra förälder.

7 §

Inledande och avskrivning av föräldraskapsutredning

En föräldraskapsutredning kan inledas redan före barnets födelse, om möjligheterna att få bevis för föräldraskapet annars skulle äventyras eller om det finns något annat särskilt skäl till detta. Det prov som behövs på barnet vid en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning kan dock tas först efter barnets födelse.

8 §

Utredare av föräldraskap

Föräldraskapet utreds av en barnatillsyningsman i det välfärdsområde inom vars område den mor som har fött barnet har sin i lagen om hemkommun (201/1994) avsedda hemkommun. Om barnet har fyllt 15 år eller om det inte har utretts vem den mor är som har fött barnet, om den mor som har fött barnet är försvunnen eller död eller inte har hemkommun i Finland, ska föräldraskapet dock utredas av en barnatillsyningsman i det välfärdsområde inom vars område barnet har sin hemkommun eller, om barnet inte har hemkommun i Finland, av en barnatillsyningsman i det välfärdsområde inom vars område barnet vistas.

Vad som i denna paragraf och i 11, 19, 22, 66 och 67 § föreskrivs om välfärdsområden tillämpas på Åland på kommunerna i landskapet Åland.

9 §

Överläggning inför föräldraskapsutredning

När en barnatillsyningsman har fått kännedom om en omständighet som kräver att barnets andra förälder utreds, ska barnatillsyningsmannen överlägga med den mor som har fött barnet, med barnet, om det har fyllt 15 år, och, om möjligt, med den person som kan vara barnets andra förälder. Om föräldraskap utreds med stöd av 6 § 3 mom., ska också barnets andra förälder kallas till överläggningen.

Om moderskapet för den som har fött barnet eller barnets båda föräldrar utreds, kallas till överläggningen utöver barnet, om det har fyllt 15 år, om det är möjligt också de personer som är eller kan vara barnets föräldrar. Till överläggningen kan vid behov också kallas barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare, om denne inte är någon av de ovannämnda personerna.

10 §

Genomförande av överläggning och skyldighet att hålla sig till sanningen

När den som med stöd av 2 eller 3 § eller på grundval av ett erkännande enligt 19 § är eller kan vara barnets andra förälder lämnar uppgifter är personen skyldig att hålla sig till sanningen. Samma skyldighet gäller också för den som avger en utsaga om erkännande, godkänner ett erkännande eller hörs på grund av ett erkännande.

11 §

Barnatillsyningsmannens rätt att få uppgifter

På barnatillsyningsmannens rätt att få uppgifter för föräldraskapsutredningen tillämpas vad som i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) föreskrivs om välfärdsområdets rätt att få uppgifter. Barnatillsyningsmannen har trots sekretessbestämmelserna rätt att också av arbetsgivaren till den förmodade föräldern och av en sådan utövare av inkvarteringsverksamhet som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) få nödvändiga uppgifter för att utreda den förmodade förälderns identitet och bosättningsort.

12 §

Anskaffande av genetisk och medicinsk utredning

Barnatillsyningsmannen ska i samband med föräldraskapsutredningen beställa en i 1 § i lagen om rättsgenetisk föräldraskapsundersökning (378/2005) avsedd rättsgenetisk föräldraskapsundersökning av barnet och av den person som är eller kan vara barnets förälder, om den förmodade föräldern begär en undersökning eller om barnatillsyningsmannen i övrigt anser att en sådan behövs. Om en undersökning enligt den lagen kan förordnas att gälla någon annan person än de ovannämnda och barnatillsyningsmannen anser att det är befogat, kan barnatillsyningsmannen beställa en undersökning även i fråga om den personen.

En rättsgenetisk föräldraskapsundersökning som barnatillsyningsmannen beställt kan göras endast med samtycke av den som avses ge ett prov. Om ett barn som på grund av sin ålder och utvecklingsnivå inte själv kan ge sitt samtycke inte har någon vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare som skulle kunna ge samtycket för barnets räkning, kan provet tas utan samtycke under barnatillsyningsmannens uppsikt för att föräldraskapet ska kunna utredas, om inte den vars föräldraskap utredningen gäller motsätter sig detta. Om undersökningen gäller en avliden eller ett prov som tidigare tagits på en avliden och den avlidne inte under sin livstid har samtyckt till en undersökning, krävs samtycke av den avlidnes rättsinnehavare.

Om avsikten är att beställa en undersökning som gäller båda föräldrarna, den ena föräldern eller någon annan nära släkting till den eventuella fadern eller den mor som har fött barnet, tillämpas på en av barnatillsyningsmannen beställd undersökning och i fråga om samtycke till den vad som föreskrivs om av

domstol förordnad undersökning i 6, 7, 8 och 9 § samt 11 § 1 mom. i lagen om rättsgenetisk föräldraskapsundersökning.

13 §

Information och meddelanden till den person som är föremål för undersökningen

Innan det tas ett prov som behövs för en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning och innan undersökningen beställs ska barnatillsyningsmannen förklara för den som är föremål för undersökningen vilka åtgärder som hänför sig till undersökningen, vad undersökningen innebär för föräldraskapsutredningen och vilka de i 12 § 1–3 mom. föreskrivna förutsättningarna för att genomföra undersökningen är.

När barnatillsyningsmannen fått det utlåtande som bygger på den rättsgenetiska föräldraskapsundersökningen ska barnatillsyningsmannen utan dröjsmål underrätta den som är föremål för undersökningen om utlåtandets innehåll.

14 §

Nedläggning av föräldraskapsutredning

Barnatillsyningsmannen får besluta att föräldraskapsutredningen läggs ned, om

- 1) det är uppenbart att det inte finns tillräckliga uppgifter att få för att fastställa föräldraskapet,
 - 2) det prov som behövs på barnet för att göra en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning inte har kunnat tas,
 - 3) barnet har fötts till följd av i 1 § i lagen om assisterad befruktning avsedd assisterad befruktning av den mor som har fött barnet och som har fått behandlingen ensam samtidigt som det är utrett att spermadonatorn inte har gett sitt samtycke på det sätt som avses i 16 § 2 mom. i den lagen till att kunna fastställas vara far till ett barn som föds till följd av en sådan behandling,
 - 4) ingen har erkänt barnet och det finns särskild anledning att anta att det inte skulle vara förenligt med barnets bästa att utreda föräldraskapet och barnet, om det har fyllt 15 år, inte kräver att föräldraskapet utreds.
-

16 §

Tillfälle att erkänna föräldraskap samt väckande av talan

Om barnatillsyningsmannen finner att det utifrån en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning eller någon annan utredning kan anses sannolikt att en viss person är förälder till barnet, ska barnatillsyningsmannen ge den som är delaktig i ärendet tillfälle att erkänna sitt föräldraskap.

Om föräldraskapsutredningen gäller utredande av den mor som har fött barnet, ges inget tillfälle att erkänna föräldraskapet. Barnatillsyningsmannen har dock skyldighet att föra barnets talan för fastställande av moderskapet för den mor som har fött barnet, om tillräcklig utredning om moderskapet inte har fått i samband med föräldraskapsutredningen och de i 2 mom. föreskrivna förutsättningarna, utom de som gäller erkännande av föräldraskap, inte uppfylls.

17 §

Sökande av ändring

Vid sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen i ett beslut av barnatillsyningsmannen om att lägga ned eller återuppta en föräldraskapsutredning tillämpas vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Rätt att anföra besvär har utöver vad som föreskrivs i den lagen den mor som har fött barnet, barnet, om det har fyllt 15 år, och den som anser sig vara barnets förälder.

Bestämmelser om väckande av talan om fastställande av faderskap och moderskap finns i 32 och 33 §. Om ett beslut om nedläggning av föräldraskapsutredningen har fattats i fråga om utredningen av faderskap eller den mor som har fött barnet, ska till det beslut om nedläggning som barnatillsyningsmannen fattat med stöd av 14 § fogas information om rätten att väcka talan om fastställande av faderskapet eller moderskapet och om tidsfristen för den.

3 kap.

Erkännande av föräldraskap

23 §

Hörande

Om moderskapet för den mor som har fött barnet ska utredas, ska barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för barnet ges tillfälle att bli hörd innan det protokoll som ska upprättas över föräldraskapsutredningen sätts upp.

Barnatillsyningsmannen kan höra också andra än de personer som avses i 1 eller 2 mom., om det behövs för att utreda saken. Hörandet kan ske muntligt eller skriftligt. Också den som enligt 21 § 2 mom. kan ta emot ett erkännande kan sköta ett hörande.

26 §

Inlämnande av handlingar till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Om föräldraskapsutredningen gäller utredning av den mor som har fött barnet, ska den barnatillsyningsman som har skött föräldraskapsutredningen lämna in protokollet över föräldraskapsutredningen med bilagor till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

4 kap.

Samtycke av rättsinnehavare till fastställande av föräldraskap

27 §

Samtycke till fastställande av föräldraskap utan rättegång

Om ett barn har fötts utom äktenskapet och om faderskapsutredningen i fråga om det minderåriga barnet och den rättsgenetiska föräldraskapsundersökningen eller ett skriftligt intyg över assisterad befruktning visar att en person som avlidit är far till barnet, kan personens rättsinnehavare efter barnets födelse ge sitt samtycke till att faderskapet fastställs utan rättegång genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata förutsatt att barnet inte har erkänts eller att talan för fastställande av faderskap inte är anhängig.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om fastställande av faderskap tillämpas också på fastställande av moderskap, om utredningen av moderskapet till ett minderårigt barn och den rättsgenetiska föräldraskapsutredningen eller det skriftliga intyget över assisterad befruktning visar att den avlidna personen är barnets mor och talan om fastställande av moderskapet inte är anhängig.

5 kap.

Fastställande av föräldraskap hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

29 §

Behörighet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Föräldraskap fastställs av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, om

- 1) föräldraskapet har erkänts i enlighet med 18–25 § och det inte finns anledning att misstänka att personen inte är barnets ena förälder,
- 2) rättsinnehavarna till en person som har avlidit har gett sitt samtycke i enlighet med 27 och 28 § till att föräldraskapet till barnet fastställs genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, och

det utifrån en föräldraskapsutredning enligt 27 § kan anses vara klarlagt att personen är barnets ena förälder,

3) moderskapet för den mor som har fött barnet har utretts på det sätt som avses i 2 kap. och det inte finns anledning att misstänka att personen inte är mor till barnet.

Om föräldraskapsutredningen och den rättsgenetiska föräldraskapsundersökningen visar föräldraskapet och tilläggsutredning inte skäligen kan fås, kan föräldraskapet fastställas även när de handlingar som utvisar de blivande föräldrarnas identitet och familjeband är bristfälliga.

6 kap.

Rättegång om fastställande av föräldraskap

32 §

Rätt att väcka talan i ett ärende som gäller fastställande av faderskap samt parter

Den som anser sig vara far till ett barn har rätt att väcka talan om fastställande av faderskapet mot barnet, om

- 1) barnatillsyningsmannen har lagt ned faderskapsutredningen på grund av att de prov som behövs på barnet för att göra en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning inte har kunnat tas, eller
- 2) Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inte har fastställt faderskapet och det finns någon annan anledning till att faderskapet inte fastställts än att ett godkännande enligt 22 § saknas.

33 §

Rätt att väcka talan i ett ärende som gäller fastställande av moderskap samt parter

Ett barn för vilket faderskap inte har konstaterats på grundval av äktenskapet för den mor som har fött barnet och ett andra föräldraskap inte har fastställts genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller genom domstolsbeslut, kan genom att väcka talan mot den som barnet antar är dess mor kräva att moderskap enligt 5 § 1 mom. fastställs. Om den mot vilken talan ska väckas har avlidit, ska talan väckas mot personens rättsinnehavare.

Den som anser sig vara mor till barnet i enlighet med 5 § 1 mom. har rätt att väcka talan om fastställande av moderskapet mot barnet, om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inte har fastställt moderskapet och det finns någon annan anledning till att moderskapet inte fastställts än att ett godkännande enligt 22 § saknas.

Ett barn för vilket moderskapet för den mor som har fött barnet inte har konstaterats eller fastställts, kan kräva att moderskapet fastställs enligt 2 § genom att väcka talan mot den person som barnet förmodar vara modern. Om den mot vilken talan ska väckas har avlidit, ska talan väckas mot personens rättsinnehavare.

Den som anser sig vara mor till barnet i enlighet med 2 § har rätt att väcka talan om fastställande av moderskapet mot barnet, om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inte har fastställt moderskapet.

Om den vars moderskap det är fråga om avlider medan talan är anhängig, träder personens rättsinnehavare i dennes ställe.

34 §

Begränsningar i talerätten

Den som anser sig vara mor till ett barn ska väcka talan inom ett år från den dag då personen fick del av ett i 33 § 2 eller 4 mom. avsett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

36 §

Instämmande som svarande

Om barnet kräver att faderskapet fastställs, ska barnet stämma den som kan antas vara barnets far som svarande.

Om barnet kräver att ett moderskap enligt 5 § 1 mom. fastställs, ska barnet stämma den som kan antas vara mor till barnet enligt 5 § 1 mom. som svarande. Om barnet kräver att ett moderskap enligt 2 § fastställs, ska barnet stämma den som kan antas vara mor till barnet enligt 2 § som svarande.

Om det finns flera i 1, 2 eller 3 mom. avsedda personer, kan de stämmas in såsom svarande i samma rättegång. De tänkbara föräldrarna ska stämmas in som svarande i samma rättegång, om det är uppenbart att detta krävs för att ärendet ska kunna utredas. Om talan om fastställande både av faderskap och av moderskap enligt 2 § är anhängig i fråga om samma barn, ska talan om fastställande av moderskap avgöras innan ärendet om fastställande av faderskap avgörs. Om talan om fastställande både av faderskap

och av moderskap enligt 5 § 1 mom. är anhängig i fråga om samma barn, ska talan om fastställande av faderskap avgöras innan ärendet om fastställande av moderskap avgörs.

Om talan väcks mot barnet med stöd av 32 § 2 mom. eller 33 § 2 eller 4 mom., kan också de som vid sidan av käranden kan komma i fråga som förälder till barnet stämmas in som svarande.

Om det med hjälp av en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning har klarlagts att en viss person inte kan vara barnets förälder, får personen inte utan särskilda skäl stämmas in som svarande.

40 §

Återkallande av talan och uteslutande av föräldraskap

När talan om fastställande av föräldraskap förs mot flera svarande kan domstolen innan frågan om föräldraskapet slutligt avgörs förkasta talan mot en eller flera av svarandena, om det utifrån en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning måste anses vara bevisat att svaranden i fråga inte kan vara barnets förälder.

42 §

Behandling av ärendet vid sökande av ändring

Om käranden eller svaranden söker ändring i en dom om föräldraskap, kan fullföljdsdomstolen behandla ärendet också till den del ärendet gäller en sådan part som ändringssökandet inte avser. Ärendet ska dock inte utan särskilda skäl tas till behandling till den del det gäller en sådan person som ändringssökandet inte avser och mot vilken ett anspråk har förkastats av den anledningen att personen utifrån en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning inte kan vara barnets förälder.

7 kap.

Upphävande av föräldraskap

43 §

Grunderna för upphävande av faderskap

Ett faderskap som har konstaterats med stöd av 3 § eller genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska upphävas genom domstolsbeslut, om det med hjälp av en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning eller annars har klarlagts att det inte finns ett i 4 § 2 eller 3 mom. avsett förhållande mellan den som har konstaterats eller fastställts vara far och barnet.

44 §

Grunderna för upphävande av moderskap

Ett moderskap som har fastställts genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska upphävas genom domstolsbeslut, om det har klarlagts att det inte finns ett i 2 § eller 5 § 1 mom. avsett förhållande mellan den som har fastställts vara mor och barnet.

45 §

Upphävande av föräldraskap genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Om den mor som har fött barnet och barnets andra förälder tillsammans på det sätt som avses i 6 § 3 mom. 1 punkten har begärt att barnatillsyningsmannen utreder föräldraskapet och det utifrån en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning kan konstateras att den äkta mannen eller den som erkänt barnet inte kan vara far till barnet, kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata på gemensam ansökan av föräldrarna fastställa att den äkta mannen eller den som erkänt föräldraskap före barnets födelse inte är barnets far. Ärendet kan avgöras utan att barnet hörs. Ansökan till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska lämnas in inom ett år från barnets födelse.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata får inte avgöra ett i 1 eller 2 mom. avsett ärende, om den mor som har fött barnet har fått assisterad befruktning vid den tidpunkt då barnet har avlats. I beslut enligt 1 och 2 mom. av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata får ändring inte sökas genom besvär.

47 §

Parter i talan om upphävande av moderskap

Talan om upphävande av moderskap får i de fall som avses i 48 § 2 och 4 mom. väckas också av den som i stället för den person som avses i 1 mom. anser sig vara barnets förälder.

48 §

Begränsningar i talerätten

En person som anser sig vara mor till ett barn i stället för den person som har fastställts som den mor som har fött barnet har rätt att väcka talan om upphävande av moderskapet för den mor som har fött barnet, om

- 1) personen visar att det är sannolikt att beslutet om moderskap har grundat sig på felaktiga uppgifter som lämnats till myndigheten, och
- 2) domstolen bedömer att det är förenligt med barnets bästa att talan väcks.

50 §

Frist för väckande av talan

Om faderskapet konstaterats på grundval av äktenskap, ska den mor som har fött barnet, den som avses i 48 § 2 mom. och den vars faderskap har konstaterats på grundval av äktenskap väcka talan inom två år från barnets födelse. Om föräldraskapet har fastställts på grundval av erkännande eller utredning av moderskapet för den mor som har fött barnet, ska den mor som har fött barnet, den som avses i 48 § 2 mom. och den som erkänt barnet väcka talan om upphävande av föräldraskapet inom två år från det att föräldraskapet fastställdes.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

63 §

Utredande av barns åsikt

När barnets bästa för ett barn under 15 år bedöms i en situation som avses i 14 § 2 mom. 4 punkten eller 48 § 1 mom. eller 2 mom. 3 punkten eller 4 mom. 2 punkten ska barnets egna önskemål och åsikt utredas och beaktas i den mån det är möjligt med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnets åsikt ska utredas på ett finkänsligt sätt och med hänsyn till barnets utvecklingsnivå. Det ska förklaras för barnet i vilket syfte barnets åsikt utreds och hur utredandet sker.

67 §

Register över förhandserkännanden

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Statens ämbetsverk på Åland och välfärdsområdet rätt att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter ur registret över förhandserkännanden få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av deras uppgifter i samband med utredning eller fastställande av ett barns föräldraskap.

69 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) anmälan om barnets födelse,
 - 2) vilka handlingar som kan godkännas för fastställande av identiteten.
-

Denna lag träder i kraft den 20 . Denna lag ska tillämpas också när barnet har fötts före ikraftträdandet av denna lag.

2. Lag om ändring av lagen om rättsgenetisk faderskapsundersökning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om rättsgenetisk faderskapsundersökning (378/2005) lagens rubrik, 1 och 2 §, 4–8 §, 9 § 2

mom., 10 §, 11 § 1 mom., 12 § 2 mom., 13 och 16 §, 17 § 1 och 3 mom., 18 §, 19 § 1 mom., 20 § och 22–24 §, av dem 2 och 13 § sådana de lyder i lag 12/2015 och 22 § sådan den lyder i lag 744/2015, samt fogas till lagen nya 7 a, 8 a, 10 a, 10 b, 13 a, 13 b, 20 a, 23 a och 23 b § som följer:

Lag om rättsgenetisk föräldraskapsundersökning

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på rättsgenetiska föräldraskapsundersökningar.

Med rättsgenetisk föräldraskapsundersökning (*undersökning*) avses sådan undersökning av människans gener, annat ärftligt DNA eller genprodukter som görs för fastställande eller upphävande av föräldraskap.

2 §

Initiativ till undersökning

I samband med ett mål om fastställande eller upphävande av föräldraskap som domstolen behandlar kan den förordna om undersökning, om en part kräver en undersökning eller om domstolen i övrigt anser att en sådan behövs för att saken ska kunna utredas. Barnatillsyningsmannen kan beställa en undersökning, om förutsättningarna enligt 12 § i föräldraskapslagen (775/2022) är uppfyllda.

4 §

Undersökning som gäller parter

Domstolen kan bestämma att en undersökning ska gälla barnet, den mor som har fött barnet eller någon annan som är part i målet. I ett mål som gäller upphävande av föräldraskap kan domstolen också bestämma att en undersökning ska göras beträffande någon annan person, om det utifrån de omständigheter som kommit fram i målet finns skäl att anta att denne är förälder till barnet.

5 §

Undersökning som gäller försvunna eller avlidna personer

Om kännedom inte fås om var en i 4 § avsedd person som ska undersökas befinner sig, kan domstolen bestämma att undersökningen ska göras med hjälp av ett existerande vävnadsprov som tidigare har tagits av personen eller att man i undersökningen använder uppgifter om personen från en tidigare undersökning.

Närmare bestämmelser om användning av tidigare undersökningsresultat finns i 10 a § och närmare bestämmelser om tidigare tagna vävnadsprov i 10 b §.

Om den som ska undersökas har avlidit, kan domstolen bestämma att undersökningen ska göras med hjälp av ett vävnadsprov som tagits eller ska tas av den avlidne. Om den avlidne är försvunnen eller inte har kunnat identifieras tillförlitligt eller om den avlidne har begravts eller kremerats, kan domstolen utfärda ett sådant förordnande som avses i 1 mom. Bestämmelser om undersökning av en begravd avliden finns i 8 a §.

En undersökning som gäller en försvunnen eller avliden person får dock inte utan särskilda skäl förordnas att göras i fråga om en person vars föräldraskap det inte är fråga om förrän det har visat sig att man genom att undersöka barnet och den förmodade föräldern inte får tillräcklig utredning för att föräldrafrågan ska kunna avgöras.

6 §

Undersökning som gäller barnets förmodade mor- och farföräldrar

Domstolen kan bestämma att en undersökning ska göras beträffande den förmodade förälderns båda föräldrar, om de samtycker till det och om den förmodade föräldern har försvunnit eller avlidit och en undersökning inte kan göras på det sätt som anges i 5 § 1 eller 2 mom.

7 §

Undersökning som gäller andra nära släktingar till den förmodade föräldern

Om det inte kan förordnas att en undersökning ska göras på det sätt som anges i 4–6 §, kan domstolen bestämma att undersökningen ska gälla den ena av den förmodade förälderns föräldrar eller någon annan av den förmodade förälderns nära släktingar med dennes samtycke.

7 a §

Undersökning som gäller försvunna eller döda mor- eller farföräldrar eller nära släktingar

Om den som ska undersökas och som avses i 6 eller 7 § har försvunnit eller avlidit, tillämpas 5 § 1 och 2 mom., om inte den som ska undersökas före sitt försvinnande eller sin död har förbjudit att undersökningen görs.

8 §

Undersökning som gäller nära släktingar till andra än den förmodade föräldern

Vad som i 6, 7 och 7 a § föreskrivs om undersökning som gäller nära släktingar till den förmodade föräldern tillämpas på nära släktingar till andra än den förmodade föräldern, om man genom att undersöka barnet och den förmodade föräldern eller dennes nära släktingar inte kan få tillräcklig utredning för att föräldrafrågan ska kunna avgöras.

8 a §

Undersökning som gäller begravda avlidna

Domstolen kan utfärda ett förordnande om gravöppning och tagande av vävnadsprov i fråga om en begravd avliden, om

1) inte ett tidigare taget vävnadsprov av den avlidne finns att tillgå och det inte finns uppgifter om den avlidne i en tidigare undersökning, och

2) undersökningen inte kan genomföras med hjälp av en levande person eller om det genom dessa undersökningar inte kan fås tillräcklig utredning för att föräldrafrågan ska kunna avgöras.

Ett förordnande om gravöppning riktas till den på vars begravningsplats den avlidne i fråga har begravts. Ett förordnande om att ta vävnadsprov riktas till den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården inom vars område begravningsplatsen finns.

9 §

Att ge och återta samtycke

Den som ska undersökas eller, i sådana fall som avses i 1 mom., dennes intressebevakare eller någon annan laglig företrädare kan återta sitt samtycke tills resultatet av undersökningen sänts till den barnatillsyningsman som beställt undersökningen eller den domstol som förordnat om den. Undersökningsmyndigheten ska utan dröjsmål underrättas om att samtycket återkallats.

10 §

Hörande

Innan domstolen utfärdar ett förordnande om undersökning enligt 4 eller 6–8 § ska den ge parterna i ett mål som gäller fastställande eller upphävande av föräldraskap och den som ska undersökas tillfälle att bli hörda.

Om undersökningen görs med hjälp av tidigare undersökningsresultat från ett vävnadsprov enligt 5 §, från en begravd avliden enligt 8 a § eller från en försvunnen eller avliden person enligt 10 a 2 mom. ska domstolen innan den förordnar om en undersökning utöver de övriga parterna ge maken eller maken eller den efterlevande maken eller maken samt arvingarna till den person som provet tagits av eller avses att tas av tillfälle att bli hörda. Om en intressebevakare förordnats för en försvunnen person ska även intressebevakaren ges tillfälle att bli hörd.

Om undersökningen görs enligt 8 a § i fråga om en avliden som begravts, ska domstolen innan den förordnar om undersökning ge även innehavaren av gravrätten till graven i fråga och huvudmannen för den begravningsplats inom vars område gravplatsen i fråga finns tillfälle att bli hörda.

10 a §

Tidigare undersökningsresultat

Om den som ska undersökas och som avses i 4–7, 7 a och 8 § har försvunnit eller avlidit, ska domstolen innan undersökningen förordnas höra sig för hos undersökningsmyndigheten om det tidigare har gjorts en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning av den som ska undersökas eller om en sådan undersökning pågår för närvarande. Domstolen har rätt att få informationen trots sekretessbestämmelserna. Rätt att få vetskap om att en tidigare undersökning har gjorts har trots sekretessbestämmelserna också den som enligt föräldraskapslagen får föra talan om fastställande eller upphävande av föräldraskap.

Om en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning har gjorts den 1 januari 2013 eller senare, får barnatillsyningsmannen beställa uppgifter om den som ska undersökas från den tidigare undersökningen för att användas vid undersökningen eller domstolen förordna att sådana uppgifter ska användas. Om den tidigare undersökningen har gjorts med samtycke av den som ska undersökas får uppgifter från den tidigare undersökningen användas, om den som ska undersökas ger ett nytt samtycke till det.

Domstolen ska förordna att undersökningen ska göras på nytt, om den som ska undersökas och som avses i 4 § inte ger sitt samtycke till att uppgifter som fåtts vid den tidigare undersökningen används eller om undersökningen har gjorts före den 1 januari 2013. Om den som ska undersökas och som avses i 4 § har försvunnit eller avlidit, kan domstolen bestämma att uppgifter som fåtts vid en tidigare undersökning ska användas vid undersökningen trots att den tidigare undersökningen har gjorts med den undersöktes samtycke eller att den rättsgenetiska undersökningen har gjorts före den 1 januari 2013.

10 b §

Tidigare tagna vävnadsprov

Om den som ska undersökas och som avses i 4–7, 7 a och 8 § har försvunnit eller avlidit, får av en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvård eller rättsmedicin trots sekretessbestämmelserna begäras uppgifter om huruvida verksamhetsenheten har ett tidigare taget vävnadsprov utifrån vilket undersökningen kan göras. Den som framställt begäran ska i samband med begäran visa att undersökningen av provet kan behövas för fastställande eller upphävande av föräldraskap. Rätt att framställa begäran har domstolen och den som enligt föräldraskapslagen har rätt att föra talan om fastställande eller upphävande av föräldraskap.

11 §

Förordnande om undersökning

Innan domstolen förordnar att en undersökning enligt 6, 7, 7 a, 8 eller 8 a § ska göras ska den kontakta undersökningsmyndigheten och av undersökningsmyndigheten begära ett skriftligt utlåtande om en undersökning främjar utredningen av ärendet och om det i samband med undersökningen kan komma fram omständigheter som gäller den undersöktes egen eller hans eller hennes barns härkomst. Utlåtandet ska delges den som ska undersökas eller i sådana fall som avses i 9 § 1 mom. dennes intressebevakare eller lagliga företrädare.

12 §

Underlåtenhet att iaktta ett förordnande om undersökning

Om det är sannolikt att den som ska undersökas eller dennes lagliga företrädare trots ett vite inte kommer att iaktta det förordnande som avses i 11 § 2 mom., kan domstolen i stället för att förelägga vite bestämma att den som ska undersökas ska hämtas till provtagningen och att provet får tas mot hans eller hennes eller den lagliga företrädarens vilja. Innan ett förordnande om handräckning utfärdas ska domstolen göra en i 10 a § 1 mom. avsedd förfrågan till undersökningsmyndigheten om huruvida det tidigare har gjorts en rättsgenetisk föräldraundersökning i fråga om den som ska undersökas. Om det har gjorts, tillämpas på den som ska undersökas och som underlåtit att iaktta förordnandet om undersökning vad som i nämnda paragraf föreskrivs om den som ska undersökas och som är försvunnen.

13 §

Provtagning

För undersökningen tas det på levande personer ett cellprov från munnens slemhinna, om det inte finns särskilda skäl att ta ett blodprov. Provet på avlidna, som inte har begravts, tas från sådan vävnad som finns att tillgå. På avlidna som har begravts tas ett benprov.

Blodprov tas vid en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården av en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som har fått behövlig utbildning för att ta blodprov. Benprov tas av en sådan legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som har den kompetens som behövs.

Andra prov som domstolen bestämmer än benprov tas vid en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården. Cellprov från munnens slemhinna kan även tas under uppsikt av barnatillsyningsmannen eller en sådan person som tjänstgör vid en finsk beskickning och som avses i 21 § 2 mom. i föräldraskapslagen. Under uppsikt av barnatillsyningsmannen kan dock prov tas endast för en undersökning som barnatillsyningsmannen har beställt, när förutsättningarna enligt 12 § i föräldraskapslagen uppfylls.

13 a §

Styrkande av identiteten

Innan provet tas ska den som ska undersökas för provtagaren eller den som övervakar provtagningen styrka sin identitet med identitetshandlingar eller på något annat jämförbart tillförlitligt sätt. Om en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning görs i en sådan situation som avses i 29 § 2 mom. i föräldraskapslagen därför att de handlingar som utvisar de blivande föräldrarnas identitet och familjeband är bristfälliga, kan provet tas även om identiteten hos den som ska undersökas inte har kunnat fastställas på ett tillförlitligt sätt.

13 b §

Sändande av prov och provtagningshandlingar

Om det prov som behövs för en undersökning inte tas under barnatillsyningsmannens uppsikt, ska den provtagningshandling som upprättats för detta syfte lämnas till den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som tar provet eller till den person som tjänstgör vid beskickningen och som övervakar provtagningen.

Provtagaren eller den barnatillsyningsman som övervakar provtagningen eller den person som tjänstgör vid beskickningen ska se till att provtagningshandlingen blir ifylld. Han eller hon ska se till att provet tas i enlighet med den i 3 § avsedda undersökningsmyndighetens anvisningar och att provgivarens personuppgifter antecknas på provröret. Provet ska tillsammans med provtagningshandlingen sändas till undersökningsmyndigheten i enlighet med myndighetens anvisningar.

När undersökningen gäller vävnadsprov som avses i 5 eller 7 a §, ska provtagningshandlingen sändas till den som har hand om provet. Provtagaren, den som övervakar provtagningen eller en företrädare för den som har hand om provet ska se till att provtagningshandlingen blir ifylld. Provet ska tillsammans med provtagningshandlingen sändas till undersökningsmyndigheten i enlighet med myndighetens anvisningar. Dessutom ska det ges information om varifrån provet sänds och vart det ska sändas när undersökningen har gjorts.

16 §

Provtagning för en framtida undersökning

På begäran får en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som har fått behövlig utbildning utan samtycke av den efterlevande maken eller maken och arvingarna ta ett prov av en i 5 eller 7 a § avsedd avliden person för en eventuell undersökning, om den som framställer begäran visar att provtagning kan behövas för fastställande eller upphävande av föräldraskap. Rätt att framställa begäran har den som enligt föräldraskapslagen har rätt att föra talan om fastställande eller upphävande av föräldraskap.

Ett prov som avses i 1 mom. får förstöras när två år har gått från det att provet togs, om inte det sjukhus, den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården, den undersökningsanstalt eller den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som har hand om provet har underrättats om att ett mål som gäller fastställande eller upphävande av föräldraskap har inletts vid en domstol. Ett prov som har tagits på detta sätt får inte undersökas utan samtycke av den avlidnes efterlevande make eller maka och arvingarna eller utan förordnande av domstol.

17 §

Förbud mot att förstöra prov

Domstolen kan vid vite förbjuda ett sjukhus, en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården, en undersökningsanstalt eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården att förstöra andra prov än de som tagits med stöd av denna lag av en person som avses i 5-7, 7 a, 8, 8 a eller 16 §. Ett sådant förbud kan meddelas på ansökan, om sökanden visar att provet kan behövas för bevisningen i ett sådant mål angående fastställande eller upphävande av föräldraskap där sökanden är part eller som sökanden har för avsikt att inleda. Ansökan ska omedelbart delges den som förbudet avses gälla. Därefter gäller förbudet temporärt tills domstolen har avgjort ansökningsärendet. Det förbud som domstolen meddelat gäller tills frågan om fastställande eller upphävande av föräldraskap har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom.

Har någon rättegång om fastställande eller upphävande av föräldraskap inte inletts, tillämpas på anhängiggörande och behandling av ärenden som gäller förbud enligt denna paragraf 8 kap. i rättegångsbalken. Ansökan behandlas vid den domstol som skulle vara behörig att behandla den talan om fastställande eller upphävande av föräldraskap som ansökan gäller.

18 §

Tillämpning av vissa bestämmelser i rättegångsbalken

När domstolen har bestämt att någon som ska undersökas ska hämtas till provtagning, tillämpas 12 kap. 32 § i rättegångsbalken på betalning och ersättning för kostnaderna för hämtningen.

Besvär över avgöranden som tingsrätten meddelat med stöd av denna lag under en rättegång får anföras särskilt i enlighet med 25 kap. i rättegångsbalken. Besvären ska behandlas skyndsamt. En grav får öppnas först när beslutet om gravöppning och provtagning har vunnit laga kraft.

19 §

Förskottsbetalning av kostnader för resor och uppehälle

När domstolen har bestämt om provtagning av någon annan än den som är part i ett ärende som gäller fastställande eller upphävande av föräldraskap, har denne rätt att på begäran få ersättning av statsmedel för de kostnader för resor och uppehälle som är nödvändiga för provtagningen. Domstolen kan förordna att ersättningen ska betalas i förskott om den som ska undersökas begär detta.

20 §

Betalning av kostnader

Av statsmedel betalas ersättning

- 1) för provtagning enligt 13 och 14 § samt för givande av intyg enligt 11 § 3 mom.,
- 2) för undersökning som förordnats av domstolen eller som beställts av barnatillsyningsmannen samt för utlåtande därom,
- 3) för givande av utlåtande enligt 11 § 1 mom.,
- 4) för gravöppning för provtagning enligt 8 a § och återställning av graven.

20 a §

Rätt till ersättning

Om en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller en sakkunnig som anlitas är anställd hos någon annan, betalas ersättningen till den som personen i fråga är anställd hos. I fråga om rätten för den

som är anställd hos någon annan att själv få ersättning gäller vad som särskilt föreskrivs, bestäms eller avtalas.

I andra fall än de som avses i 1 mom. betalas ersättningen till den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården eller den sakkunniga som vidtagit åtgärden, gjort undersökningen, utfärdat intyget eller lämnat utlåtandet.

22 §

Ersättning för ekonomisk förlust

Om domstolen har bestämt att en undersökning ska gälla en sådan förmodad förälder eller en sådan nära släkting till den förmodade föräldern som inte är part i rättegången, ska i fråga om ersättning till den undersökta för ekonomisk förlust tillämpas vad som i 17 kap. 65 § i rättegångsbalken föreskrivs om ersättning till vittnen.

23 §

Innehållet i ett utlåtande om en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning

I ett utlåtande om en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning ska det anges

- 1) vem som har lämnat utlåtandet,
- 2) den barnatillsyningsman som har beställt undersökningen, eller den domstol som har förordnat om undersökning,
- 3) provtagaren, den som övervakat provtagningen eller den som har haft hand om provet och sänt det,
- 4) av vilka personer proven har tagits och var och när provtagningen har skett,
- 5) hur identiteten hos den undersökta har fastställts,
- 6) vilket slags prov det är fråga om,
- 7) vilket föräldraskapsförhållande undersökningen gäller,
- 8) undersökningsmetoden och vad som eventuellt kan påverka bedömningen av den,
- 9) undersökningsresultat som är av relevans med tanke på ärtlighetslagarna,
- 10) vilka slutsatser som utifrån ärtlighetslagarna har dragits av de relevanta undersökningsresultaten,
- 11) om föräldraskap inte har kunnat uteslutas, en statistisk bedömning av undersökningsresultaten, särskilt föräldraskapsindexet och undersökningsresultatens beviskraft.

23 a §

Utlåtande om undersökning av andra nära släktingar

Utöver vad som föreskrivs i 11 § 1 mom. ska det utlåtande som avses i det momentet innehålla uppgift om

- 1) vem som har lämnat utlåtandet,
- 2) den barnatillsyningsman eller den domstol som har begärt utlåtandet,

- 3) vilket föräldraskapsförhållande undersökningen gäller,
- 4) vilka som föreslås bli undersökta.

23 b §

Sändande och delgivning av utlåtande

När ett i 23 och 23 a § avsett utlåtande har blivit klart ska det utan dröjsmål sändas till den som har förordnat om eller beställt undersökningen. Den som har begärt ett utlåtande som avses i 23 a § ska se till att utlåtandet delges den som ska undersökas eller personens företrädare.

24 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) den ersättning som betalas för provtagning, utfärdande av intyg till den som undersökts och sändande av prov,
- 2) den ersättning som betalas för utförande av undersökningar, för utlåtanden med anledning av undersökningar och för sändande av sådana utlåtanden samt för utfärdande och sändande av utlåtanden som avses i 11 § 1 mom.,
- 3) den ersättning som betalas för gravöppning för provtagning enligt 8 a § och återställning av graven,
- 4) förfarandet vid fakturering av ersättningar som avses i 1–3 punkten samt om vilka uppgifter räkningarna ska innehålla,
- 5) vilka handlingar som kan godkännas för fastställande av identiteten.

Bestämmelser om vilka handlingar som vid rättsgenetiska föräldraskapsundersökningar ska lämnas på för ändamålet fastställda blanketter utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Institutet för hälsa och välfärd fastställer blankettformulären.

25 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

3. Lag om ändring av lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt (619/1996) 12 § 3 mom., sådant det lyder i lag 627/2022, som följer:

12 §

Annan utredning

Domstolen kan också bestämma att barnet ska undersökas av en läkare eller någon annan sakkunnig som har anvisats av välfärdsområdet. I fråga om vite som ska föreläggas utöver ett förordnande om undersökning och påföljderna av underlåtenhet att iaktta ett förordnande om undersökning tillämpas vad som i 11 § 2 mom. och 12 § i lagen om rättsgenetisk föräldraskapsundersökning (378/2005) föreskrivs om vite och underlåtenhet att iaktta ett förordnande om undersökning vid rättsgenetiska föräldraskapsundersökningar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4. Lag om ändring av lagen om könsfastställelse

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om könsfastställelse (295/2023) 3 § 3 mom. som följer:

3 §

Rättsverkningar av fastställande av kön

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. betraktas vid tillämpningen av lagen om assisterad befruktning (1237/2006) som en persons kön det kön som definierats vid personens födelse.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Förslag till statsrådets förordning om ersättningar för rättsgenetisk föräldraskapsundersökning

Statsrådets förordning om ersättningar för rättsgenetisk föräldraskapsundersökning

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 24 § 1 mom. i lagen om rättsgenetisk föräldraskapsundersökning (378/2005):

1 §

Ersättningar

I ersättning för åtgärder, undersökningar och utlåtanden som barnatillsyningsmannen har beställt eller en domstol har förordnat om betalas högst följande belopp utökade med eventuell mervärdesskatt:

- 1) utlåtande som avses i 11 § 1 mom. i lagen om rättsgenetisk föräldraskapsundersökning oberoende av antalet personer som föreslås bli undersökta 100 euro,
- 2) blodprov, prov från munnens slemhinna eller något annat vävnadsprov som tas vid en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården tillsammans med intyg 10 euro,
- 3) rättsgenetisk föräldraskapsundersökning och utlåtande om den för varje undersökt persons del 280 euro,
- 4) DNA-extraktion ur benvävnad 240 euro,
- 5) benprov av en begravd avliden med intyg 300 euro per grav,
- 6) öppnande av en grav för provtagning enligt 5 punkten och återställande av graven 700 euro.

I den ersättning för rättsgenetisk föräldraskapsundersökning som avses i 3 punkten ingår behövliga provtagningsinstrument och försändelsekostnaderna.

Utöver den ersättning som avses i 5 punkten betalas resekostnader enligt statens resereglemente i enlighet med de faktiska kostnader som skötseln av ärendet kräver.

2§

Betalning av provtagnings- och undersökningskostnader

De ersättningar som avses i 1 § 1 mom. 1–4 punkten betalas av justitieministeriet enligt faktura. Justitieministeriet bestämmer vilka uppgifter som ska antecknas i fakturorna.

De ersättningar som avses i 1 § 1 mom. 5 och 6 punkten betalas av domstolen enligt faktura. Domstolsverket bestämmer vilka uppgifter som ska antecknas i fakturorna.

3 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Genom denna förordning upphävs statsrådets förordning om rättsgenetisk faderskapsundersökning och medicinsk utredning (805/2022).